

Viktor Hejna:

Vliv náboženské konverze na extraverci nebo introverzi

Posudek oponenta diplomové práce

Lze říci, že student dodržel zadání. Struktura práce sice nekopíruje přesně uvedené *Zásady pro vypracování*, ale zřejmě se chopil úkolu tak, jak byl zamýšlen.

Diplomová práce dodržuje určený minimální rozsah, je přehledně členěna. Pracuje s doporučenou a další adekvátní literaturou. Čerpání ze zdrojů celkem spolehlivě dokládá u přímých citací i parafrází a shrnutí látky z pramene. Bibliografický přehled v závěru práce je dobře členěn. Ocenění si zaslouží i skromný závěr. Autor uvádí jen to, co mu z výzkumu o vztahu introverze a extroverze ke konverzi vyplývá. Poznátky o „hodnotách“ (?) konvertitů jsou banální („častěji věří v nadpřirozené bytosti“, „rádi se zúčastňují farních akcí“), k tomu se výzkum jeví skoro zbytečný.

Ve smyslu dodržení očekávaného lze autorovi vytknout jen relativně nevýznamné formální nedostatky, např. neodůvodněné psaní velkých začátečních písmen u slov, které nejsou vlastními jmény (a nejsou na začátku věty) a únosná míra stylistických a pravopisných chyb. Přílohy nemají mít číslované stránky.

Pokládám však za nutné se vyjádřit pochybnosti ke koncepci práce, o níž si nejsem jist, má-li se připsat pouze jejímu autorovi. To, co vyvolává moje obavy, se mi jeví jako implicity přítomné už v zadání. Budu své pochyby formulovat v několika otázkách. Bude vítáno, když se alespoň k některým student při obhajobě vyjádří.

1) Proč se práce nevyrovnává s míněním významných autorit psychologie, které odmítají typologii osobnosti, a introverzi a extroverzi, spolu s dalšími rysy chápou jako faktory osobnosti, takže jedinec může mít jisté skóre introverze i extraverce, aniž by ho to řadilo do nějaké kategorie (R. B. Cattell, J. P. Guilford)?

2) Jde-li výslovně o práci z hlediska psychologie náboženství, je nutno respektovat pravidla psychologického zkoumání, resp. testování a u testu by bylo třeba se nějak

vyslovit k jeho validitě a reliabilitě. Vyjmutí otázek ze standardního, hojně v praxi užívaného, komplexního testu v jedné části autorova výzkumu, může jeho vypovídací hodnotu oslabit. Proč se autor v práci tímto problémem nezabývá?

3) Otázky z druhé části testu, vytvořené autorem samotným žádaly rovněž důkladnou revizi, pokud měly poskytnout směrodatnou informaci. K otázce 21: konverze nesouvisí s chozením do kostela, některé denominace nemají kostel; ad 25: zdaleka všechny křesťanské komunity nemají liturgii; ad 28: všechny křesťanské komunity nemají farnosti; ad 30: některé křesťanské komunity neznají „naučené modlitby“; ad 36 a 37: problematická je kategorizace na „věřící“ a „nevěřící“, když je zřejmé, že každý někdy něčemu věří a někdy něčemu nevěří a tyto kategorie jsou mimořádně mlhavé; ad 42: výraz „praktikující křesťan“ je konfesně podmíněn a u velkých segmentů křesťanstva není užíván; ad 43: otázka nepřipouští vůbec možnost, že rodiče byli nereligiózní; byly otázky předmětem kritické analýzy?

4) Byla věnována pozornost reprezentativnosti výzkumného vzorku? Autor se vyslovuje, že výzkum něco ukázal o českých konvertitech, ve skutečnosti však ukázal něco pouze o zkoumaných jednotlivcích, navíc ještě věkově a pravděpodobně i regionálně vymezených. Reflektuje autor, že jde nanejvýš o sondu a spíše o ilustraci, nikoli o vědecky relevantní výsledek?

Vzhledem k přednostem a nedostatkům práce a k nejasnosti kolem koncepce (a možných zdrojů této nejasnosti) doporučuji práci k obhajobě a doporučuji před případnými odpověďmi autora na položené otázky ji hodnotit stupněm 2 velmi dobře.

Hodnotil: Ivan Štampach